

Jenni Mikola & Inka Sivula

Kakarat kirjastossa

Kirjastopalvelut Oulun kaupunginkirjastossa alle kouluikäisille

Kakarat kirjastossa

Kirjastopalvelut Oulun kaupunginkirjastossa alle kouluikäisille

Jenni Mikola & Inka Sivula
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Kirjasto- ja tietopalvelun
tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma

Tekijät: Jenni Mikola & Inka Sivula

Opinnäytetyön nimi: Kakarat kirjastossa: Kirjastopalvelut Oulun kaupunginkirjastossa alle kouluikäisille

Työn ohjaaja: Teija Harju

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2018

Sivumäärä: 28+2

Opinnäytetyön aiheena on Oulun kaupunginkirjaston tarjoamat palvelut alle kouluikäisille. Tarkoituksena on selvittää, kuinka hyvin erilaisia lapsille tarkoitettuja palveluita tunnetaan ja ollaanko niihin tyytyväisiä. Kehittämisenäkökulmana opinnäytetyöhön sisältyvässä kyselyssä ehdotetaan asiakkaille mahdollisia uusia palveluita ja selvitetään heidän kiinnostustaan niitä kohtaan. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Oulun ammattikorkeakoulu.

Opinnäytetyön tietoperusta on koottu erilaisia lasten kirjastopalveluita käsittelevistä teoksista. Palveluiden, kuten satutuntien, lorutuokioiden ja musiikkileikkikoulun käsitteitä on avattu ja selvitetty niiden toimintatapoja ja merkityksiä. Tietoperusta sisältää myös selvityksen Oulun kirjastojen alle kouluikäisille tarjoamista palveluista sekä niistä Helmet-kirjastojen palveluista, joita käytettiin esimerkkeinä mahdollisista uusista palveluista.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin tilastollista menetelmää ja sen työkaluna kyselyä, johon palveluihin osallistuvien lasten vanhemmat vastasivat. Kysely toteutettiin informoituna kyselynä ja se käytiin pitämässä neljässä eri lasten tapahtumassa yhteensä kolmella eri kirjastolla. Vastauksia kyselyyn saatiin 25 kappaletta. Vähäisen vastausmäärän vuoksi kyselyn tuloksista oli vaikea saada luotettavia johtopäätöksiä.

Kyselyn vastauksista saaduista tuloksista voitiin päätellä, että satutunnit ovat kirjaston lapsille tarjoamista palveluista tunnetuin. Muista palveluista oltiin selvillä yleensä vain niistä, joita on tarjolla omassa lähikirjastossa ja joita asiakkaat itse aktiivisesti käyttävät. Kirjastot voisivat hyödyntää kyselyn tuloksia suunnitellessaan uusia lapsille suunnattuja palveluita tai kehittäessään nykyisiä. Silloin opinnäytetyön sisältämä kysely voitaisiin toteuttaa laajempaan ja siten saada siitä luotettavammat tulokset.

Asiasanat: satutunnit, kirjastopalvelut, kyselytutkimus, käyttäjätutkimus, lapset

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Library and information Services

Authors: Jenni Mikola & Inka Sivula

Title of thesis: Kids in the library: Library services for children under seven in the Oulu City Library

Supervisor: Teija Harju

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2018   Number of pages: 28+2

The subject of this thesis is the services provided by the Oulu City Library for children under the age of seven. The purpose is to find out how well the different services for children are known and how satisfied the parents are with the services. As a developmental point of view, the survey included in the thesis suggests potential new services for customers and clarifies their interest in them. The thesis is commissioned by Oulu University of Applied Sciences.

The basis for the thesis is from a collection of books on children's library services. The concepts of services, such as story time, poetry, and music play school have been established and explained. The database also includes a report on the services offered by Oulu libraries for children under seven and the services of the Helmet libraries, which were used as examples of possible new services

The chosen research method was the statistical method and the survey was answered by the parents of the children participating in the services. The questionnaire was conducted as an information questionnaire and was held in four different children's events at a total of three different libraries. There were 25 responses to the questionnaire. Due to the low number of answers, it was difficult to make reliable conclusions about the results of the survey.

From the results of the questionnaire replies, it was concluded that story time is the best known of the services provided by the library for children. Customers knew only about those services that were available in their own local library and were actively used by the customers themselves. Libraries could take advantage of the survey results when they are designing new services for children or developing existing ones.

Keywords: Library Services, Consumer Satisfaction, Story time, Children

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO	6
2.	OULUN KAUPUNGINKIRJASTO	7
2.1	Oulun kaupunginkirjaston palvelulupaukset	7
2.2	Säännöllisesti järjestettävät lasten palvelut	8
2.3	Satunnaisesti järjestettävät lasten palvelut.....	8
3.	SATUTUNNIT	10
3.1	Mikä on satutunti	10
3.2	Satutuntien merkitys.....	11
3.3	Satutuntien historia.....	11
3.4	Satutuntien vakiintuminen Suomessa	12
4.	MUITA KIRJASTOPALVELUITA LAPSILLE.....	14
4.1	Musiikkileikkikoulu eli muskari	14
4.2	Lorutuokiot.....	15
4.3	Teatteri	16
4.4	Kyselyssä ehdotetut Helmet-kirjastojen palvelut	16
5.	TUTKIMUS	18
5.1	Tutkimusongelma- ja menetelmä	18
5.2	Kyselytutkimuksen toteutus	19
6.	TUTKIMUSTULOKSET	20
6.1	Eniten käytetyt palvelut	20
6.2	Käyttäjien tietoisuus palveluista.....	22
6.3	Käyttäjien tyytyväisyys palveluihin.....	22
6.4	Kiinnostus mahdollisiin muihin palveluihin.....	23
6.5	Johtopäätökset.....	24
	POHDINTA	25
	LÄHTEET.....	28
	LIITTEET	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.

1. JOHDANTO

Opinnäytetyössä käsitellään Oulun kaupunginkirjaston alle kouluikäisille tarjoamia palveluita. Työssä selvitetään, mitä ja millaisia palveluita Oulun kaupunginkirjasto tarjoaa varhaisikäisille lapsille. Opinnäytetyön sisältämässä tutkimuksessa pyritään myös selvittämään lasten vanhempien tietoisuus erilaisista palveluista, mitä niistä he ovat käyttäneet sekä tyytyväisyys niihin. Lisäksi tutkitaan, minkälaisia toiveita tai kehittämisehdotuksia kohderyhmällä on palveluihin liittyen.

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui varhaisikäisten lasten kirjastopalvelut, kuten satutunnit ja loru-tuokiot, niihin kohdistuvan henkilökohtaisen kiinnostuksen vuoksi. Kohderyhmä rajattiin niin, että alakouluikäiset lapset ja sen myötä kirjastojen ja koulujen yhteistyössä tehtävä kirjastokasvatus eli Kirjastoreitti jäivät aiheen ulkopuolelle, ettei opinnäytetyö kasvaisi liian laajaksi.

Aihetta on tärkeä nostaa esiin yhä uudelleen ja uudelleen, vaikka kyseiset palvelut ovatkin vakiintuneet kirjastoihin jo pitkän aikaa sitten. Lasten kirjastopalveluiden tärkeys kuitenkin korostuu varsinkin nykyisenä nopeasti kehittyvän teknologian aikana, jolloin lasten lukemiseen käyttämästä ajasta kilpailevat useat muut virikkeet. Kirjastoilla on merkittävä tehtävä lukuharrastuksen ja lukemaan oppimisen kehittäjänä. Mielekkäät ja hyvin järjestetyt kirjastopalvelut saavat lapset ja myös vanhemmat tutustumaan kirjastoon jo lasten ollessa pieniä. Samalla he tulevat johdatetuiksi kirjojen maailmaan.

Tutkimusmenetelmänä on kvantitatiivinen tutkimus ja aineistonkeruumenetelmänä informoitu kysely. Kun kyseessä ovat pienille lapsille järjestettävät palvelut, kyselyyn vastaajat olivat väistämättä ne, jotka heitä näihin tilaisuuksiin tuovat eli lasten vanhemmat. Opinnäytetyön teoriapohjassa käsitellään erilaisten kirjastoissa lapsille järjestettävien palveluiden toimintatapoja, tavoitteita ja historiaa. Lisäksi esitellään lyhyesti Oulun kaupunginkirjasto sekä sen alle kouluikäisille tarjoamat palvelut.

2. OULUN KAUPUNGINKIRJASTO

Oulun kaupunginkirjasto on kirjastoverkko, johon kuuluu 24 kirjastoa ja kolme kirjastoautoa. Sen kokoelmassa on noin miljoona teosta. Siitä noin 260 000 teosta on lasten aineistoa (Kirjastot.fi 2016). Kirjasto on perustettu vuonna 1877 Heinätorin kansakoululle, mistä se on useiden muuttojen jälkeen päätenyt nykyiselle paikalleen Vänmanninsaarelle ja saanut alaisuuteensa lukuisia sivukirjastoja. Oulun kaupungin pääkirjastolla sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakuntakokoelma, jota kirjasto ylläpitää. Oulun alueen kirjastot jakautuvat neljään hallinnolliseen alueeseen, joita ovat pohjoinen, keskinen, itäinen ja eteläinen alue. Pohjoisen alueen aluekirjastona toimii Haukiputaan kirjasto, keskisellä alueella pääkirjasto, itäisellä alueella Kiimingin kirjasto ja eteläisellä alueella Oulunsalon kirjasto. Oulun kaupunginkirjasto sivukirjastoineen kuuluu Outi-kirjastoverkkoon, johon luetaan 15 eri kaupungin- ja kunnankirjastoa. Näillä kaikilla on yhteinen aineistotietokanta ja lainaajarekisteri, joten kaikista kirjastoverkkoon kuuluvista kirjastoista voi lainata samalla Outi-kirjastokortilla. (Oulun kaupunki 2017a, viitattu 8.11.2017; Outi-kirjastot 2017, viitattu 8.11.2017.)

Oulun kaupunginkirjaston kolmesta kirjastoautosta yksi on yhteinen lin kunnan kanssa. Teuvo- ja Akseli -kirjastoautoilla on tällä hetkellä noin 110 vakituista pysäkkiä Oulun alueella. Kirjastoauto Onneli on tehty erityisesti lastenkirjastotyötä ajatellen ja vieraillee yli sadalla pysäkillä, joukossa päiväkoteja, pieniä alakouluja ja palvelukeskuksia. (Oulun kaupunki 2017b, viitattu 13.11.2017.)

2.1 Oulun kaupunginkirjaston palvelulupaukset

Kuten kaikilla kirjastoilla, myös Oulun kaupunginkirjastolla on kirjaston palveluita määrittävät palvelulupaukset. Nämä palvelulupaukset kuuluvat seuraavasti:

1. *Kaikilla on yhtäläinen oikeus kirjastoon ja sen palveluihin*
2. *Kirjastosta löytyy lukemista jokaiselle*
3. *Kirjasto tukee oppimista ja sivistystä*
4. *Kirjastolaiset auttavat aina*
5. *Kirjasto tuo iloa ja elämyksiä kaikille*
6. *Kirjasto on kohtaamispaikka (Oulun kaupunki 2017a, viitattu 8.11.2017.)*

Oulun kaupunginkirjaston tarjoamat lasten palvelut sisältävät siis vähintäänkin neljä näistä palvelulupauksista: Kaikilla, myös lapsilla, on yhtäläinen oikeus kirjastoon ja sen palveluihin. Kirjasto

tukee lasten oppimista ja sivistystä, tuo heille iloa ja elämyksiä sekä on kohtaamispaikka niin lapsille kuin aikuisillekin. (Oulun kaupunki 2017a, viitattu 8.11.2017.)

2.2 Säännöllisesti järjestettävät lasten palvelut

Suuri osa kirjastojen lapsille järjestettävistä palveluista on säännöllisiä, joko viikoittaisia tai muutoin säännöllisin väliajoin. Yleisimmät näistä ovat satutuokiot. Näin on myös Oulun kaupunginkirjaston alueella, missä satutuokioita järjestetään viikoittain 15:ssä eri kirjastossa. Tavallisten satutuntien lisäksi kirjastoissa järjestetään myös englanninkielisiä ja tukiviitottuja satutuokioita.

Aivan pienille lapsille on tarjolla pääkirjastolla järjestettävät vauvojen lorutuokio, jonne vauvat saapuvat yhdessä vanhemman kanssa loruilemaan ja leikkimään ohjaajan opastuksella. Lisäksi Kaukovainion kirjastossa pidetään viikoittain varhaisikäisille suunnattu muskari, joka järjestetään yhteistyössä Höyhtyän asukastuvalla toimivan Höyhtyän Välkkeen kanssa. Välke on Höyhtyän ostoskeskuksella toimiva Välittämisen Keskus, jossa toimivat yhteistyössä muun muassa Oulun kaupunki sekä Höyhtyän asukasyhdistys. (Oulun kaupunki 2017c; Oulun kaupunki 2017d; Oulun kaupunki 2017e; Lintulammen asukasyhdistys ry. 2016, viitattu 9.11.2017.)

Pääkirjastolla järjestetään viikoittain International Parent & Baby club, joka on nimensä mukaisesti kansainvälinen vanhempien ja lasten kerho. Se on kaikille vanhemmille ja lapsille avoin kerho syn-typerästä riippumatta, ja sen pääasiallinen kieli on englanti. Kerhossa ei ole varsinaista ohjelmaa, vaan kokoontumisissa vanhemmat keskustelevat ja saavat toisiltaan vertaistukea ja lapset leikkivät vapaasti. (Oulun kaupunki 2017f, viitattu 9.11.2017.)

2.3 Satunnaisesti järjestettävät lasten palvelut

Säännöllisesti järjestettävien palveluiden lisäksi lapsille on tarjolla monenlaisia muita tapahtumia, joita järjestetään tavallisimmin joko yksittäin tai ryppäinä. Esimerkkejä näistä ovat pääkirjastolla järjestetty näytelty satutunti (Instagram 2017a, viitattu 26.11.2017), Ritaharjun kirjastossa pidetty nukketeatteriesitys (Instagram 2016b, viitattu 26.11.2017), ja Oulunsalon kirjastossa järjestetty Rii-mikissan runokonsertti (Instagram 2017b, viitattu 26.11.2017). Yleensä esimerkiksi valmiiksi valmisteltu nukketeatteriesitys esitetään joko yhdessä tai useammassa kirjastossa useampaan kertaan eri ajankohtina. Myös erityislapset huomioidaan erilaisia tapahtumia järjestettäessä. Tämä

näky muun muassa pääkirjastolla järjestettynä viittomakielisenä satutuntina (Instagram 2016a, viitattu 26.11.2017).

Oulun kaupunginkirjaston ensisijaisesti lasten palveluita varten suunniteltu kirjastoauto Onneli kuljettaa kirjaston tapahtumia lähelle lapsia, kuten päiväkoteihin. Tästä esimerkkinä kirjastoauto Onnelin mukana kiertänyt pöytäteatteriesitys Nallen jättikurpitsa (Instagram 2017c, viitattu 26.11.2017). Myös kirjastoautoissa pidetään satunnaisesti satutunteja (Facebook 2017, viitattu 26.11.2017).

3. SATUTUNNIT

Kirjastojen lapsille järjestettävistä palveluista satutunnit ovat yleisin. Niitä pidetään lähestulkoon jokaisessa yleisessä kirjastossa säännöllisesti joko viikoittain tai kuukausittain. Satutunneille ovat tervetulleita kaikenikäiset lapset, ja heitä onkin usein paikalla joko päiväkotitai esikouluryhminä, vanhempien kanssa tai hiukan isommat lapset ilman vanhempiaan.

3.1 Mikä on satutunti

"Satutunti on oivallinen keino herättää pienimmissäkin kirjaston käyttäjissä kiinnostusta kirjallisuuteen" (Rantakari & Teinilä 1978, 24).

Satutunnit ovat olennainen osa yleisten kirjastojen tekemää lastenkirjastotyötä, ja niitä pidetään suuressa arvossa. Ne ovat jo kauan olleet yleisten kirjastojen tapa saada lapsia ja vanhempia houkutelluksi kirjastoon sekä tutustumaan kirjallisuuteen ja lukemiseen. Tavallisimmin satutunnilla kirjaston henkilökunnan jäsen lukee ääneen kirjoja, ja kuuntelemaan saapuneet lapset seuraavat kerrontaa. Pelkän yksipuolisen lukemisen lisäksi satutunneilla on myös paljon vuorovaikutuksellista toimintaa: keskustellaan kirjojen aiheista ja niiden herättämistä ajatuksista, tai lapset voivat itse osallistua kerrontaan ja jopa satuun. Satutunneilla voidaan myös leikkiä, laulaa tai piirtää satutunnin teeman mukaisesti. (Bradley & Pendleton 2013, 94-99; Korhonen 2010, 67.)

Vaikka satutunnit pidetään kirjastoissa, voi sadunkertojana olla myös joku muu kuin kirjaston työntekijä; esimerkiksi kasvatus- tai kirjastoalan opiskelijat voivat pitää satutunteja tai lapsirakkaat isovanhemmat voivat hakeutua vapaaehtoisiksi sadunkertojiksi. Myös lastenkirjoja kirjoittaneet kirjailijat voivat lukea kirjojaan tai näyttelijät tulla esittämään satuja satutunneille. Kerronnassa voi käyttää myös teatterin keinoja, kuten on tehtykin. Satutunneilla on nähty esineteatteria, nukketeatteria, pöytäteatteria ja varjoteatteria. Erilaisten teatterien lisäksi satutunteihin voi kuulua musiikillisia piirteitä. Ei ole tavatonta, että sadunkerronnan lomassa kuunneltaisiin teemaan sopivaa musiikkia tai laulettaisiin yhdessä aiheeseen istuvia lauluja. (Korhonen 2010, 67.)

Suomen kielen lisäksi satutunteja pidetään myös muilla kotimaisilla kielillä kirjaston sijainnista riippuen. Lisääntynyt maahanmuutto näkyy satutunneissakin, sillä nykyään esimerkiksi Vantaan kirjastossa järjestetään satutunteja myös albaniksi, kurdiksi, turkiksi ja eestiksi. (Korhonen 2010, 70.) Kirjastoissa järjestetään myös tukiviitottuja satutuokioita. Ne sopivat erityisesti niille lapsille, jotka opettelevat puhumaan ja tarvitsevat tukea puheen kehitykseen. Etenkin erityislasten tarpeet on otettu huomioon. Jotta lasten olisi helpompi seurata luettavaa satua, sen ydinkohdat voidaan viittoja, toistaa, puhua hitaammin ja selkokielellä. Käytettävistä tukiviittomista osa on viittomakieltä. (Oulun kaupunginkirjasto 2017d, Satutuokiot, viitattu 8.11.2017.)

3.2 Satutuntien merkitys

Kirjaston satutuokioissa lapsi saa oivalluksen siitä, mitä kirjasto voi parhaimmillaan olla: paikka, joka tarjoaa huikkeitakin elämyksiä satojen erilaisten satujen, tarinoiden ja seikkailujen muodossa. Satutunnille tullessaan lapsi kokee itsensä tervetulleeksi ja arvostetuksi, ja oppii sen myötä käymään kirjastossa myös vanhemmalla iällä. Satutunnilla lapsi saa tärkeän yhteisen kirjastokokemuksen muiden lasten kanssa ja oppii samalla sosiaalisuutta. Vieraiden lasten kanssa vuorovaihtukseen joutuessaan lapsi voi huomata pärjäävänsä yksinkin ja saa tärkeitä rohkeuden ja itsetunnon kokemuksia. Satua kuunnellessaan hänen mielikuvituksensa, kuuntelemisen taitonsa ja keskittymiskykynsä kehittyvät, ja lapsi oppii rauhoittumaan paikoilleen. (Mäkelä 2002, 14-15.)

3.3 Satutuntien historia

Suomen kirjastoissa järjestettävälle lastenkirjastotyölle ja sen myötä satutunneille on Yhdysvaltojen lastenkirjastotyö ollut suurena esimerkkinä. Vuonna 1911 kirjastonhoitaja Einar Holmberg sai innoituksen ruotsalaisen kirjastoamanuenssi Valfrid Palmgrenin kirjoittamasta Yhdysvaltojen lastenkirjastoja kuvaavasta kirjasta ja lähti opintomatkalle Englantiin ja Yhdysvaltoihin. Sieltä palattuaan hän piti esitelmiä paikallisista lastenkirjastoista ja kehitti myös kotikaupunkinsa Turun lastenkirjastotyötä. (Salonen 1978, 13, 23-24.)

Ensimmäiset satutunnit pidettiin Yhdysvalloissa 1800-luvun lopulla, kun lastenkirjastotyö alkoi kehittyä. Aluksi lapsille ja nuorille hyväksi havaittu kirjallisuus oli tarkoin rajattua, eikä esimerkiksi Tom Sawyerin tai Huckleberryn Finnin seikkailuja pidetty lainkaan lapsille sopivana, vaan ne joko julistet-

tiin pannaan tai jätettiin kokonaan hankkimatta lastenkirjaston aineistoon. Kirjastoissa työskentelevät olivat niin ikään huolissaan siitä, kykenevätkö lapset ymmärtämään kirjoja, ja alkoivat siksi lukea satuja ja kertomuksia ääneen.

Kun Yhdysvaltoihin alkoi virrata siirtolaisia 1900-luvun taitteessa, oli maassa yhtäkkiä miljoonista maahanmuuttajista koostuva väestönosa, joka ei kyennyt lukemaan tai kirjoittamaan englannin kielellä. Niinpä kirjastot alkoivat järjestää satutunteja erityisesti siirtolaisten lapsia ajatellen, ja lukivat heille englanniksi satuja ja tarinoita ja esittelivät samalla lapsille sopivaa kirjallisuutta. (Salonen 1978, 8-9.)

3.4 Satutuntien vakiintuminen Suomessa

Suomeen lastenkirjastotyön kehitys levisi Yhdysvalloista kirjastonhoitajien vieraillessa Englannin ja Yhdysvaltojen kirjastoissa ja kehittyi pitkälti näiden maiden mallin mukaan (Salonen 1978, 23-24). Aluksi suomenkielinen lastenkirjatarjonta oli hyvin vähäistä ja kirjoja ylipäätään oli saatavilla vähän. Ehkä siitäkin syystä satuja alettiin lukea kirjastoissa, joissa useampi lapsi pystyi yhtä aikaa kuunnella luettavaa tarinaa. (Korhonen 2010, 66.)

Yksi ensimmäisistä suomalaisista sadunkertojista mainitaan olleen kirjastonhoitaja Selma Helander, joka luki ruotsinkielisiä kuvakirjoja suomeksi Helsingissä Sörnäisten kansankodin kirjastossa. Satujen kuulijoina olivat työläiskaupunginosan lukuisat lapset. Kyseinen kirjasto perustettiin vuonna 1890 ja liitettiin Helsingin kaupunginkirjastoon Sörnäisten haaraosastona vuonna 1900, ja se oli Kallion sivukirjaston edeltäjä. (Salonen 1978, 24.)

Varsinaiset satutunnit käynnistyivät 1900-luvun alussa, ja niiden ohjelmissa näkyivät ajalle tyypilliset kansanvalistukselliset piirteet. Esimerkiksi Sirkka Emilie Salovius määritteli satutunnille jonkin tietyn teeman, kuten "Uskollinen ystävä on aarre" tai "Maasta se pienikin ponnistaa." (Korhonen 2010, 66-67.) Satutunneille, joita Salovius piti Kallion kirjastossa sunnuntaisin, kerääntyi 100-170 kuulijaa, ja ulkopuolelle jäi usein vielä saman verran halukkaita kuulijoita. (Mäkelä 2002, 10-12.)

Turun kirjastossa ensimmäinen satuilta pidettiin vuonna 1916. Kansakoulunopettaja Juho Piltti kertoi satuja sadoille lapsille ja sai heidät kuuntelemaan kerrontaansa keskittyneesti. Piltti piti satutunteja myös Tampereen kirjastossa, missä satutunnit säännöllistyivät 1930-luvulla. Alkuun päästyään

satutuntitoiminta levisi hiljalleen koko Suomeen, ja lopulta lähes joka kirjastossa pidettiin satutunteja edes suurin piirtein säännöllisesti (Mäkelä 2002, 10-12.)

4. MUITA KIRJASTOPALVELUITA LAPSILLE

Satutuntien lisäksi yleiset kirjastot tarjoavat lapsille muunkinlaisia palveluita runsain määrin. On palveluita, jotka on suunnattu ihan pienille lapsille ja heidän vanhemmilleen, palveluita jotka tukevat lapsen kehitystä ja palveluita jotka tuovat erityisesti kirjastoa tutuksi lapsille. Lisäksi on olemassa palveluita, jotka ovat lähes pelkästään hauskoja ja viihdyttäviä, mutta myös niillä on oma merkityksensä lasten houkuttelemisessa kirjastoon.

4.1 Musiikkileikkikoulu eli muskari

Lasten musiikkikoulun alkulähteet löytyvät useista eri paikoista. Seurakunnat ovat järjestäneet musiikkikasvatusta jo 1800-luvulla pyhäkouluissa ja kouluissa ja myös lastentarhat ovat olleet keskeisessä asemassa. 1900-luvun alussa musiikkikoulutuskasvatuksesta vastasi Helsingin musiikkiopisto, mutta opetusta ei kuitenkaan ollut tarjolla alle kouluikäisille. (Rantala 2014, 88.)

Musiikkileikkikoulut tunnetaan nykyään paremmin muskareina ja ne ovatkin usealle lapselle ensi kosketus musiikkiin (Envall 2005, 165). Musiikkileikkikoulut ovat vakiinnuttaneet paikkansa musiikkioppilaitoksissa, mutta myös muut tahot voivat järjestää niitä. Osa tällaisista muskareista toimii yksityisinä ja osa taas seurakunnan järjestäminä. Lisäksi musiikkikouluja järjestävät Mannerheimin lastensuojeluliitto ja työväenopistot. (Rantala 2014, 89.) Myös kirjastoissa järjestetään musiikkikouluja, esimerkiksi Oulussa Kaukovainion kirjastossa järjestetään muskari yhteistyössä Höyhtyän Välkkeen kanssa (Oulun kaupunki 2017e, viitattu 2.11.2017).

Musiikkileikkikoulut ovat kasvattaneet suosiotaan 2000-luvulla. Yksi syy tähän on vauvaryhmien mukaantulo. Aivan pienetkin lapset pääsivät mukaan, kun kolmen vuoden ikäraja luovuttiin ja toiminta laajennettiin koskemaan myös vauvaikäisiä, jotka pääsevät yhdessä vanhempiansa kanssa tutustumaan musiikkiin. Toinen syy suosion kasvuun ovat musiikinopettajien vierailut päiväkerhoissa ja musiikkikoulun tuominen tätä kautta varhaisikäisille lapsille. Kolmas ja viimeinen syy suosion kasvuun on lasten ja vanhusten yhteen tuominen. Vanhukset ja lapset kootaan yhteen laulamaan ja leikkimään, jolloin eri sukupolvet saavat luontevasti kosketuksen toisiinsa. (Krokkfors 2010, 160.)

Varhaiskasvatuksessa musiikillisen ilmaisun tavoitteena on luoda lapsille musiikillisia kokemuksia ja vahvistaa lasten kiinnostusta musiikkiin. Lasten kanssa lauletaan ja loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan erilaista musiikkia ja välillä tanssitaan musiikin mukana. Tarkoituksena on ohjata lapsia kokemaan ja havainnoimaan ääniympäristö. Näin lapset saavat kosketuksen leikin kautta erilaisiin ääniin, niiden kestoihin, tasoihin ja voimakkuuksiin. Samalla lapsia rohkaistaan ilmaisemaan omia tuntemuksiaan musiikin avulla ja käyttämään mielikuvitustaan apuna musiikin tulkittamisessa. (Opetushallitus 2017, viitattu 6.11.2017.)

Musiikkikasvatus lasketaan osaksi toimivaa lastenkulttuuria. Kulttuurinen rikkaus ja monimuotoisuus kasvattavat lasten perusvalmiuksia luovuuteen ja innovatiivisuuteen. Ne luodaan lapsuuden ja nuoruuden aikana virikkeellisessä kulttuuriympäristössä käyttäen apuna taidekasvatuksen keinoja. (Opetusministeriö 2003, 8-9, viitattu 13.11.2017.)

4.2 Lorutuokiot

Kirjastoissa järjestettävissä lorutuokioissa vanhemmat leikkivät lapsiaan ohjaajan opastamana niin vanhojen kuin uusienkin lorujen tahdissa. Lorutuokiot kestävät usein tavallisesti lyhemmän aikaa kuin satutunnit, vain noin 20 minuuttia. Ne onkin suunnattu pienille, jopa alle kaksivuotiaille lapsille. (Oulun kaupunki 2017d, viitattu 6.11.2017.)

Tutut lorut, laulut ja leikit vahvistavat lapsen kielellisen tietoisuuden sekä puhe- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Lisäksi hänen mielikuvituksensa ja keskittymiskykynsä paranevat. Koska runojen ja lorujen kieli on vaihtelevampaa ja värikkäämpää kuin arjessa käytetty kieli, niiden sanat tarttuvat lapsen mieleen helposti. Vaikka sanat olisivatkin outoja, ne jäävät pienenkin lapsen muistiin ja hänen sanavarastonsa laajenee. (Hakamo 2011, 63.) Lauluilla ja loruilla voidaan myös vahvistaa lapsen ja vanhemman välillä tapahtuvaa vuorovaikutusta (Jäntti & Poropudas 2016, 5.)

4.3 Teatteri

Teatterin avulla lapsi saa kosketuksen niin kirjallisuuteen, teatteriin, musiikkiin kuin kuvataiteeseenkin. Teatteriesitys voi olla pelkästään aikuisten kädenjälkeä, mutta se voidaan myös tehdä yhteistyössä lasten kanssa. Se voi sisältää opetuksellista ainesta, ja sillä on merkittävä osa ajattellessa lasten luovaa toimintaa. Kirjastot ovatkin käyttäneet teatterien, kuten nukketeatterin, tarjoamia ilmaisumahdollisuuksia jo 1970-luvulta alkaen. (Rantakari & Teinilä 1978, 59-61.)

Nukketeatteriesitystä valmistellessa on tärkeää muistaa, että se ei ole pelkästään kömpelöillä käsinukeilla leikkimistä. Kyseessä tulisi ennemminkin olla jännittävien muodonmuutosten eli metamorfoosien hallintaa sujuvasti kulkevan juonen sisällä. Nukketeatterissa näyttelijä antaa omien taitojensa ja kykyjensä eloon herättämälle olenolle uskottavan hahmon, jonka näkeminen antaa katsojien mielikuvituksille siivet ja saa siten myös katsojat tempautumaan mukaan tarinaan. Nykypäivän nukketeatterissa näyttelijöiden ei ole laisinkaan välttämätöntä piileksiä sermin takana, vaan nukke-esityksen voi pitää myös näkyen näyttämöllä itsekkin. (Mäkelä 2002, 41-46.)

Varjoteatterissa ja pöytäteatterissa pätevät samat draaman lait kuin nukketeatterissakin, keinot vain muuttuvat. Varjoteatterissa olennaisia ovat tietenkin esitystilan valaistus ja taidokkaasti luodut varjohahmot, pöytäteatterissa taas keskipisteeksi nostetaan kohdevalolla valaistu pöytä, jonka ääreen mahtuu tuoleja katsojia varten. Näyttelijän oma innostus ja mielikuvituksen käyttö ovat ehdottoman tärkeitä (Mäkelä 2002, 41-46.)

4.4 Kyselyssä ehdotetut Helmet-kirjastojen palvelut

Edellä mainituissa kappaleissa on kerrottu taustatietoa Oulun kaupunginkirjaston lapsille järjestämistä palveluista. Seuraavaksi mainittuja palveluita järjestetään Helsingin alueen Helmet-kirjastoissa. Nämä palvelut on otettu kyselyyn esimerkiksi palveluista, joita vanhemmat voisivat olla kiinnostuneita saamaan Oulun kirjastoihin nykyisten lisäksi.

Satuhieronta

Helsingin Tapulikaupungin kirjastossa järjestettävä satuhieronta on noin puoli tuntia kestävä lapsen ja vanhemman yhteinen satuhetki. Satuhieronnassa sadunkerronta tapahtuu sanojen lisäksi kosketuksin. Mukana oleva vanhempi piirtää sadun maailman lapsen kehoon ohjaajan opastuksella. Kertomuksen lisäksi satuhieronnassa on kyse kiireettömästä läsnäolosta, rentoutumisesta ja kokemuksellisesta matkasta aisteihin. (Helmet 2017a, viitattu 26.11.2017.)

Legolauantai

Helsingin Kirjasto10:ssä ja Kaupunkiverstaalla järjestetään Legolauantai-nimellä kulkevia tapahtumia, joissa lapset ja mikseivät aikuisetkin voivat rakentaa mitä haluavat valtavasta määrästä saatavilla olevia legoja. Legorakentamisen lisäksi tapahtumaan on koottu lainattavaksi legokirjoja sekä -elokuvia. Tapahtumassa voi myös tehdä lego-aiheisia kangaspainatuksia, magneetteja, rintanapeja ja tarroja. (Helmet 2017b, viitattu 26.11.2017.)

BabyKino

Helsingin Kallion kirjastossa järjestetään viikoittain BabyKinoksi kutsuttu nimensä mukaisesti vauvoille sekä heidän vanhemmilleen tai muille hoitajille tarkoitettu elokuvatapahtuma. Tapahtumassa esitetään elokuvia, jotka ovat ikärajaltaan vauvoille sallittuja. Elokuvien äänet on säädetty normaalia hiljaisemmalle, ja tila on valaistu himmeästi. Elokuvasaliksi muutetussa tilassa on mukavia säkkituoleja, joihin on mukava uppoutua vauvojen kanssa. Tilan lähetyvillä sijaitsee muun muassa lastenhuone ja mikro. Myös lastenvaunuille on järjestetty parkkitilaa. (Helmet 2017b, viitattu 26.11.2017.)

Sanaleikkihetki

Helsingin Laajalahden kirjastossa järjestettävä sanaleikkihetki on suunnattu 2-6-vuotiaille lapsille sekä heidän vanhemmilleen. Sanaleikkihetkessä lorullaan, luetaan satuja ja runoja sekä leikitään sanoilla ja lorujen mukana. Tapahtuma kestää nimensä mukaisesti vain hetken, sillä se kestää noin 20 minuuttia. (Helmet 2017d, viitattu 26.11.2017.)

5. TUTKIMUS

Oulun kaupunginkirjaston tarjoamiin lasten palveluihin perehtymisen lisäksi opinnäytetyössä selvitetään, miten tietoisia lasten vanhemmat ovat tarjolla olevista palveluista ja kuinka tyytyväisiä he ovat käyttämiinsä palveluihin. Nämä asiat selvitetään kyselyn ja siitä saatavien vastausten avulla. Kysely toteutettiin neljässä Oulun alueen kirjastossa osallistumalla niissä järjestettäviin erilaisiin tapahtumiin. Niitä olivat satutunnit, lorutuokio ja muskari.

5.1 Tutkimusongelma- ja menetelmä

Opinnäytetyön ensimmäinen tutkimusongelma on selvittää, kuinka tietoisia käyttäjät ovat Oulun kaupunginkirjaston tarjoamista lasten palveluista. Toiseksi tarkoitus on ottaa selville, kuinka tyytyväisiä käyttäjät ovat käyttämiinsä palveluihin. Kehittämisenäkökulmana opinnäytetyössä on kartoittaa, millaisista muista palveluista käyttäjät mahdollisesti olisivat kiinnostuneita ja mitä omia toiveita heillä on palveluihin nähden.

Opinnäytetyön tutkimusongelmat ratkaistaan parhaiten käyttämällä kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Kun tarkoituksena on selvittää kohderyhmän tietoisuutta ja tyytyväisyyttä erilaisiin palveluihin, se on järkevin tehdä käyttämällä määrällistä menetelmää. Näin saadaan selville esimerkiksi se, kuinka suuri joukko on kuullut mistäkin palvelusta tai kuinka moni asiakas on tyytymätön kirjaston tarjoamiin palveluihin.

Kvantitatiivista tutkimusta eli määrällistä tutkimusta nimitetään myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Se vastaa kysymyksiin mikä, missä, paljonko ja kuinka usein. Tilastollinen tutkimus vaatii tarpeeksi suuren ja edustavan otoksen. Tutkimuksen avulla saadaan selville olemassa oleva tilanne ja tulosta voidaan soveltaa koskemaan laajempaakin joukkoa tilastollisen päättelyn avulla. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää teorian ja tutkittavan ilmiön ymmärtämistä. (Heikkilä 2014, 15; Kananen 2011, 12, 17.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty tiedonkeruumenetelmänä kyselyä. Kysely on kvantitatiivisen tutkimuksen yleisin tiedonkeruumenetelmä. Kysely voi olla esimerkiksi postikysely, puhelinhaastattelu tai informoitu kysely. (Heikkilä 2014, 17.)

5.2 Kyselytutkimuksen toteutus

Kyselytutkimus toteutettiin informoituna kyselynä. Informoidussa kyselyssä haastattelijalta voi kysyä tarkentavia kysymyksiä ja haastattelija voi tarvittaessa tehdä vielä lisäkysymyksiä. Koska oli täysin mahdoton tavoittaa jokainen satutunneilla tai muskarissa kävijä etenkin käytettävissä olevan lyhyen ajan sisällä, tutkimus tehtiin otantatutkimuksena. Otannassa olivat mukana kaikki ne palveluiden käyttäjät, jotka saatoimme yhyttää satutuntikäynneillämme ja jotka suostuivat osallistumaan kyselyyn. (Heikkilä 2014, 15, 31-34.) Koska varsinaiset osallistujat eli lapset eivät voineet vastata kyselyyn, otettiin kohteeksi vanhemmat. Perusjoukko kuvaa siis kaikkia Oulun kaupunginkirjaston asiakkaita, jotka käyttävät kyseisiä palveluita.

Kyselylomake pyrittiin pitämään selkeänä ja tarpeeksi lyhyenä, jotta vanhemmilla ei kestäisi kauan vastata kyselyyn. Kyselystä tuli kaksisivuinen ja se tulostettiin kaksipuolisena. Kysymyksiä lomakkeeseen tuli lopulta neljä kappaletta. Kyselyn alkuun sijoitettiin taustatietokysymys, jossa kysyttiin vastaajan lapsen tai lapsien ikää. Seuraavana kysymyksenä kyselyssä oli suljettu kysymys, josta asiakkaat saivat ruksia sopivan tai sopivat vaihtoehdot. Kyselyssä oli myös kaksi arviointiasteikkokysymystä, joissa käytettiin Likertin asteikkoa. (Heikkilä 2014, 49-51.) Arviointiasteikkokysymyksissä oli numeroidut vastausvaihtoehdot, joista asiakkaita pyydettiin ympyröimään sopivin vaihtoehto.

Ensimmäisen kyselykerran jälkeen huomattiin, etteivät vanhemmat täyttäneet kyselyä tarpeeksi huolellisesti. Siksi kyselyyn lisättiin ohje, jossa pyydettiin täyttäjää vastaamaan kaikkiin kohtiin. Lisäksi sama mainittiin seuraavia kyselykertoja alustettaessa.

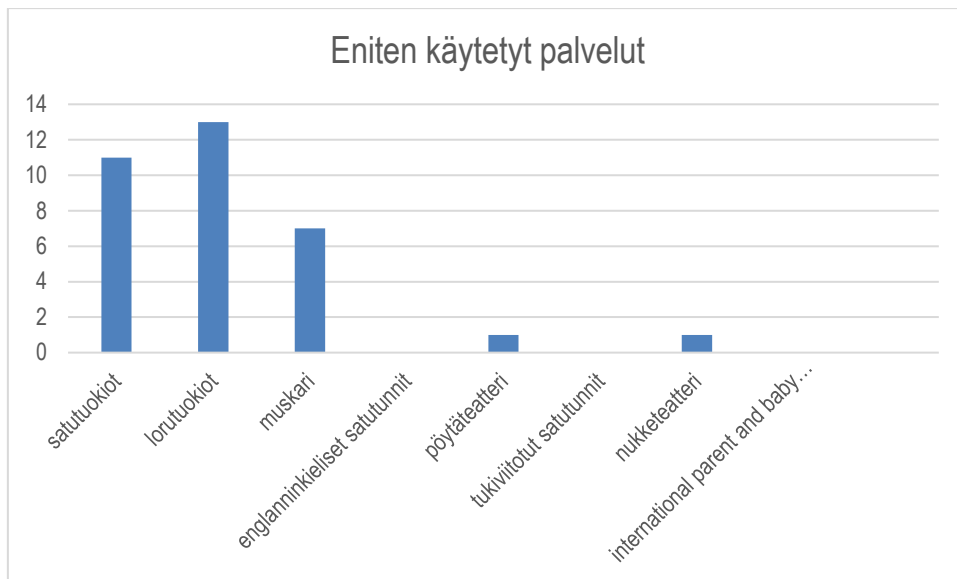
6. TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyt pidettiin 28.11. pääkirjaston lorutuokiossa, 30.11. Kaukovainion kirjaston muskarissa ja Kaakkurin kirjaston satutuokiossa sekä 8.12. pääkirjaston satutuokiossa. Päädyimme näihin kirjastoihin, koska niiden tapahtumat sopivat aikatauluamme parhaiten. Vastauksia saatiin yhteensä 25 kappaletta. Ne koottiin ja käsiteltiin käyttäen apuna taulukkolaskentaohjelma Exceliä. Tavoitteena oli saada vastauksia noin 30, mutta aika vastauksien keräämisen loppui kesken kirjastojen joulutaun vuoksi. Lähestyvä joulunaika saattoi myös vaikuttaa tapahtumiin tulijoiden määrään vähentävästi.

Kyselyssä oli ensimmäisenä kysymyksenä lähinnä vastaajien mielenkiintoa herättämässä tiedustelu vastaajan lapsen tai lasten iästä. Kaikista 25:sta keskiarvo oli 1,2 vuotta, eli huomattavan suuri osa lapsista oli yksivuotiaita tai vain vähän vanhempia. Yli kolmevuotiasta lasta ei ollut yhdelläkään kyselyyn vastanneella. Tapahtumissa, joissa kävimme, oli kyllä paikalla vanhempiakin lapsia, mutta esimerkiksi muskariin saapuneen esikouluryhmän ohjaajat eivät olleet kiinnostuneita vastaamaan kyselyyn.

6.1 Eniten käytetyt palvelut

Käytetyin palvelu kyselyn mukaan oli lorutuokio. Toiseksi sijoittui satutuokiot. Yksikään kyselyyn vastaajista ei ollut käynyt tukiviitotuilla satutunneilla, englanninkielisillä satutunneilla tai International parent & baby clubissa.

Taulukko 1 Eniten käytetyt palvelut

Lorutuokion nousu käytetyimmäksi palveluksi johtuu tässä tapauksessa mitä luultavimmin siitä, että kysely käytiin pitämässä myös pääkirjaston lorutuokiossa, missä oli paikalla enemmän vanhempia kuin missään muussa kirjastossa/tapahtumassa, missä kyselyä pidettiin.

6.2 Käyttäjien tietoisuus palveluista

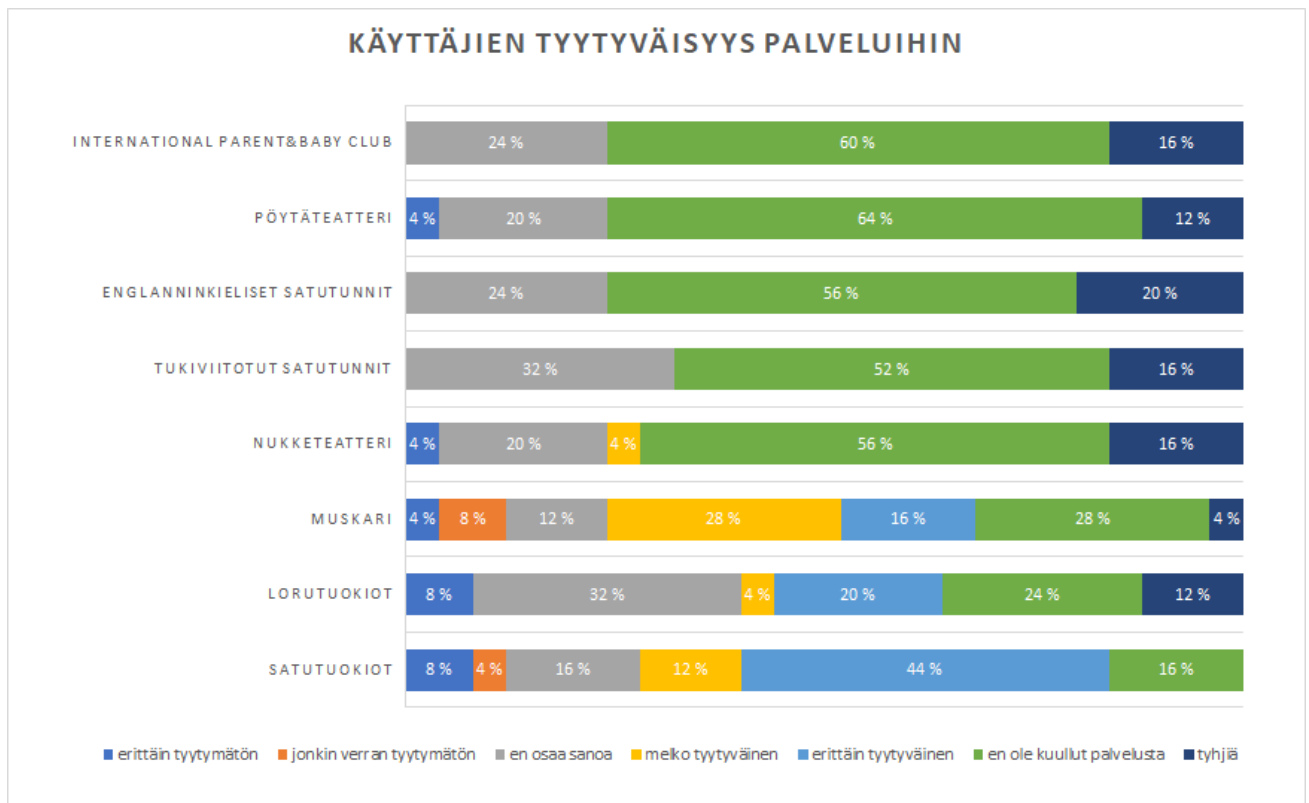
Käyttäjät olivat eniten tietoisia satutuokioista, joista tiesi 81 prosenttia vastaajista. Seuraavaksi tunnetuin oli muskari, josta tiesi 72 prosenttia vastaajista. Kolmantena olivat lorutuokiot 56:lla prosentilla. Yleensä ottaen käyttäjät olivat eniten tai pelkästään tietoisia juuri siitä palvelusta, jossa parhaillaan olivat. Tämä on saattanut vaikuttaa lopullisiin tuloksiin. Harvinaisemmat palvelut kuten nukke- ja pöytäteatteri sekä englanninkieliset ja tukiviitotut satutunnit olivat selvästi myös vähemmän tunnettuja kyselyyn vastaajien keskuudessa.

Taulukko 2 Käyttäjien tietoisuus palveluista

6.3 Käyttäjien tyytyväisyys palveluihin

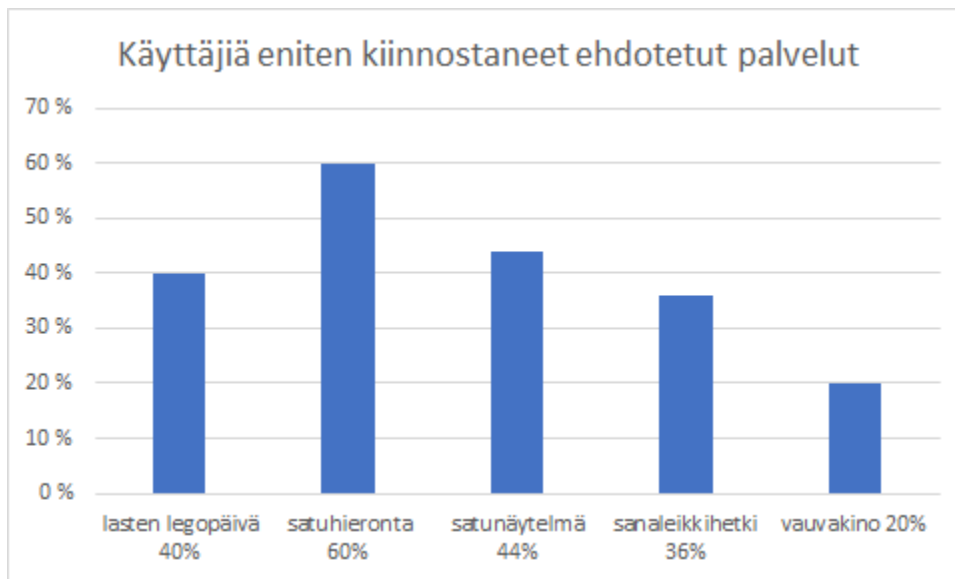
Kyselyn perusteella käyttäjät olivat tyytyväisimpiä satutunteihin. Toisena olivat lorutuokiot ja kolmantena muskari. Kuten oheisesta taulukosta selviää, suuri osa palveluista oli usealle kyselyyn vastaajalle tuntemattomia. Yllättävän moni palvelu näytti herättävän kyselyyn vastaajissa myös tyytymättömyyttä. Kyseinen tulos voi kuitenkin johtua myös epätarkkuudesta kyselyyn vastatessa.

Taulukko 3 Käyttäjien tyytyväisyys palveluihin

6.4 Kiinnostus mahdollisiin muihin palveluihin

Esimerkeiksi mahdollisista uusista kirjastopalveluista lapsille otettiin seuraavat Helmet-kirjastoissa käytössä olevat palvelut: sanaleikkihetki, vauvakino, lasten legopäivä, satuhieronta, iltasatutunti, satunäytelmä ja kansainvälinen lorutuokio. Eniten kiinnostusta herätti satuhieronta, josta 60 prosenttia vastaajista oli erittäin kiinnostuneita. Toiseksi kiinnostavin oli satunäytelmä, josta 44 prosenttia vastaajista oli erittäin kiinnostuneita. Kolmantena oli lasten legopäivä, josta 40 prosenttia vastaajista oli erittäin kiinnostuneita. Neljäntenä oli sanaleikkihetki, joka kiinnosti 36:a prosenttia vastaajista ja viidentenä vauvakino, joka kiinnosti vain 20:a prosenttia vastaajista.

Taulukko 4 Käyttäjiä eniten kiinnostaneet ehdotetut palvelut

6.5 Johtopäätökset

Kyselyn perusteella havaittiin, että asiakkaat ovat tietoisia lähes pelkästään oman kirjastonsa tarjoamista palveluista. Tästä voidaan päätellä, että lähikirjastossa esillä olevia tiedotteita seurataan ja kirjaston henkilökunnan vinkkaamista palveluista kiinnostutaan. Oulun kirjastojen nettisivuja ei kuitenkaan seurata ainakaan koko kirjastoverkon laajuisesti.

Vaikka lorutuokiot ovat kyselyn mukaan käytetyin Oulun kirjastojen lapsille tarjoama palvelu, on kuitenkin mahdollista olettaa, että niukka vastaajamäärä on vaikuttanut tutkimustuloksiin ja todellisuudessa suosituin palvelu ovat satutunnit. Tätä päätelmää tukee kyselyllä selvinnyt tieto siitä, että satutunnit ovat tunnetuin lasten palveluista (Taulukko 1).

Kyselyn lopputuloksiin vaikutti oletettavasti myös se, että osa vastaajista jätti vastaamatta joihinkin kyselyn kohtiin. Lisäksi vastauksista oli pääteltävissä, että kysymyksiä ei oltu luettu tarpeeksi huolellisesti ja siten vastauksia oli merkattu virheellisesti. Molemmat edellä mainitut ongelmat ilmenivät usein samoissa kyselylomakkeissa. Epätarkkuudet vastauksissa voivat olla selitettävissä sillä, että moni vastaajista täytti kyselyn kiireisesti eikä siten ehtinyt esimerkiksi lukea ohjeistuksia kunnolla. Tuloksia analysoidessa nämä epätarkatkin vastaukset oli kuitenkin käsiteltävä asianmukaisesti.

POHDINTA

Aloitimme opinnäytetyön työstämisen perehtymällä saatavilla olevaan aineistoon, karsimalla sitä ja tekemällä muistiinpanoja. Aineisto valittiin opinnäytetyöhön valitsemamme kohderyhmän mukaan. Kohderyhmä rajattiin koskettamaan alle kouluikäisille tarkoitettuja palveluita, sillä se oli selkeä raja, jolla saatiin kouluikäisille tarkoitettu Kirjastoreitti jäämään opinnäytetyön ulkopuolelle ja siten opinnäytetyö pysymään järkevissä mittasuhteissa.

Aineiston löytäminen ei ollut kovinkaan vaikeaa. Perehdyimme muihin lasten palveluista kirjoitetun opinnäytetöiden lähdeluetteloihin ja käytimme niitä apuna sopivan aineiston löytämiseen. Lisäksi löysimme asiasanojen avulla myös uutta, aiemmin käyttämätöntä aineistoa, jota käytimme sitten apuna teoriapohjan kirjoittamiseen. Teoriapohja kirjoitettiin nopeasti valmiiksi, eikä sen jäsentelyssä ollut juurikaan ongelmia.

Seuraava työvaihe teoriapohjan kirjoittamisen jälkeen oli suunnitella tutkimuksessa tarvittava kyselylomake. Lomake esiteltiin ohjausseminaarissa, jossa heräsikin runsaasti keskustelua siitä, kenelle kysely tulisi suunnata ja miten se kannattaisi toteuttaa. Monien ajatusta herättävien ehdotusten jälkeen päädyimme kuitenkin pysymään alkuperäisessä suunnitelmassa, jossa kyselyyn vastaajina olisivat palveluihin osallistuvien lasten vanhemmat.

Kysely toteutettiin informoituna kyselynä, eli olimme itse paikalla jakamassa kyselylomakkeet ja kertomassa sen sisällöstä. Päädyimme tällaiseen ratkaisuun, koska se oli mielestämme helppo tapa kiinnittää kiireisten vanhempien huomio kyselyyn ja varmistaa, että saisimme siihen vastauksia. Poissuljimme myös sen vaihtoehdon, että olisimme lisäksi jättäneet kyselylomakkeita kirjastoihin, jolloin vanhemmat olisivat voineet vastata niihin itsenäisesti. Halusimme saavuttaa kuitenkin juuri ne vanhemmat, jotka ovat lastensa kanssa osallistumassa palveluihin. Jättämällä lomakkeita kirjastoihin olisimme voineet saada vastauksia myös kohderyhmään kuulumattomilta henkilöiltä, ja se ei ollut tavoitteemme.

Vaikka teimme mielestämme selkeän ja toimivan kyselylomakkeen, joka ei ollut liian pitkä, olisi sen toteutuksessa ollut kuitenkin vielä parannettavaa. Olisimme voineet välttää huolimattomat ja epätarkat vastaukset järjestämällä vastausvaihtoehdot jotenkin toisin ja tuomalla paremmin ilmi sen,

että meiltä olisi saanut kysyä tarkentavia kysymyksiä myös kesken kyselyyn vastaamisen. Kyse-
lyyn lisättiin ensimmäisen kyselykerran jälkeen ohjeistus, jossa vastaajia pyydettiin vastaamaan
kyselyn kaikkiin kohtiin. Lisäksi painotimme sitä kyselyä alustettaessa. Näistä toimenpiteistä huo-
limatta saimme edelleen vajavaisesti täytettyjä kyselylomakkeita.

Saamiemme vastauksien määrä oli melko vähäinen. Tämä olisi korjaantunut sillä, että olisimme
aloittaneet kyselyiden pitämisen jo aiemmin marraskuussa ja osallistuneet useammalle satutunnille
kuin nyt osallistuimme. Aikaisempi liikkeellelähtö olisi siis voinut lisätä vastausten määrää huomati-
tavasti ja saada myös tulokset realistisemmiksi.

Alun perin ajattelimme käsitellä kyselyn tulokset SPSS-ohjelmalla, mutta päädyimme kuitenkin lo-
pulta käyttämään Exceliä. Tähän vaikutti osittain saamiemme vastausten vähäinen määrä ja osit-
tain se, että saimme koottua tarvitsemamme tiedot myös Excelillä. Excelin käyttö tuntui meistä
nopeammalta ja helpommalta ratkaisulta, varsinkin kun SPSS olisi ollut käytettävissä vain koulun
koneilla ja Excel sen sijaan löytyi molemmilta kotoa.

Lapsille suunnattujen palveluiden tärkeys huomattiin jo 1900-luvun alun Amerikassa, jolloin alettiin
pitää satutunteja lasten lukemaan oppimisen edistämiseksi. Nykypäivän kirjastojenkin tulisi pystyä
tuottaa sivistävää mutta lapsia kiinnostavaa sisältöä, jotta myös nykytekniikan suomat mahdolli-
suudet saataisiin pelkän hovin lisäksi hyötykäyttöön. Houkuttelemalla lapset käyttämään kirjastojen
tarjoamia sisältöjä voidaan tukea heidän itsenäisen ajattelun taitoaan ja edistää nykyään hyvin tar-
peellista medialukutaitoa. Mitä nuorempina lapset tulevat tutuiksi kirjaston kanssa, sitä todennäköi-
sempää on, että kirjastoja osataan hyödyntää myös vanhemmalla iällä.

Koska opinnäytetyön toimeksiantajana on koulu, meille ei ollut kirjaston puolelta mitään vaatimuk-
sia tai odotuksia, jotka tutkimuksen olisi tarvinnut täyttää. Kirjastot voisivat kuitenkin hyödyntää
kyselyn tuloksia esimerkiksi suunnitellessaan uusia lapsille suunnattuja palveluita tai kehittäessään
jo olemassa olevia. Jälkimmäisessä tapauksessa valmistelemamme kysely voitaisiin toteuttaa laa-
jempana ja siten saada siitä hiukan luotettavimmat tulokset.

Vaikka Oulun kaupunginkirjastolla onkin jo monta vakiintunutta lapsille suunnattua palvelua, voisi
myös lasten palvelutarjonnan päivittäminen ja monipuolistaminen olla hyödyksi. Uusien palveluiden
myötä yhä useampi vanhempi lapsineen voisi löytää tiensä kirjastoon. Kuten järjestämämme kyse-
lyyn tuloksista huomattiin, uudenlaiset palvelut kiinnostaisivat asiakkaita. Uudet, erilaiset palvelut

voisivat houkutella kirjastoon asiakkaita, jotka eivät ole ennen sen tarjoamista palveluista kiinnostuneet. Esimerkiksi Helmet-kirjastoissa järjestettyjen legopäivien kaltaiset tapahtumat voisivat kiinnostaa niitäkin lapsia, jotka eivät jaksaa rauhoittua satutunnin kuunteluun.

LÄHTEET

Bradley, S. & Pendleton, E. 2013. The Long Overdue Library Book: Stories Librarians Tell Each Other. (ei julkaisijaa eikä julkaisupaikkaa.)

Envall, M. 2005. Perheen aika. Helsinki: Kirjapaja.

Facebook 2017, Oulun kaupunginkirjasto 9.11.2017. Viitattu 26.11.2017,
<https://www.facebook.com/Oulunkaupunginkirjasto/posts/10155965383459875:0>.

Hakamo, M. 2011. Puhekuplia. Helsinki: Lasten keskus.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy

Helmet 2017a. Satuhieronta. Viitattu 26.11.2017,
[http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Laajalahden_kirjasto/Tapahtumat/Sanaleikki-hetki\(148557\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Laajalahden_kirjasto/Tapahtumat/Sanaleikki-hetki(148557)).

Helmet 2017b. Lasten legolauantai. Viitattu 26.11.2017,
[http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Kirjasto_10/Lasten_legolauantai\(149729\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Kirjasto_10/Lasten_legolauantai(149729)).

Helmet 2017c. Kallion BabyKino. Viitattu 26.11.2017,
[http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Kallion_kirjasto/Kallion_omat/Kallion_Baby-Kino\(12758\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Kallion_kirjasto/Kallion_omat/Kallion_Baby-Kino(12758)).

Helmet 2017d. Sanaleikkihetki. Viitattu 26.11.2017,
[http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Tapulikaupungin_kirjasto/Satuhieronta\(148236\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Tapulikaupungin_kirjasto/Satuhieronta(148236)).

Instagram 2016a. Oulun kaupunginkirjasto. Viitattu 26.11.2017,
<https://www.instagram.com/p/BBraBx0tixc/?taken-by=oulunkaupunginkirjasto>.

Instagram 2016b. Oulun kaupunginkirjasto. Viitattu 26.11.2017,
<https://www.instagram.com/p/BMYZQ5ZBtb1/?taken-by=oulunkaupunginkirjasto>.

Instagram 2017a. Oulun kaupunginkirjasto. Viitattu 26.11.2017,
<https://www.instagram.com/p/BQXsdwQBkD/?taken-by=oulunkaupunginkirjasto>.

Instagram 2017b. Oulun kaupunginkirjasto. Viitattu 26.11.2017,
<https://www.instagram.com/p/BYaKh-ZnDAH/?taken-by=oulunkaupunginkirjasto>.

Instagram 2017c. Oulun kaupunginkirjasto. Viitattu 26.11.2017,
<https://www.instagram.com/p/BavyD3Hvre/?taken-by=oulunkaupunginkirjasto>.

Jääntti, R. & Poropudas, S. 2016. Vauvamuskari. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja

Kananen, J. 2011. Kvantti: kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 118.

Kirjastot.fi 2016. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Kokoelmat Oulu+Ylikiiminki 2015 ja 2016. Viitattu 26.11.2017,
Tilastot.kirjastot.fi/?orgs=89%2C231%2C232%2C365%2C435&years=2015%2C2016&stats=183#results.

Korhonen, M. 2010. Kirjaston satutunnit – elävä perinne. Teoksessa Kaarina Kolu (toim.) Suomalainen satu 2. Helsinki: BTJ Finland Oy, 66-72.

Krokkfors, M. 2010. Ovet auki myös perheen pienimmille: Musiikkikoulutusta vuosituhaten vaihteissa. Teoksessa A. Ahola & J. Nikulainen (toim.) Aika laulaa lapsen kanssa: Polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: Provisual Oy & WSOY

Lintulammen asukasyhdistys ry. 2016. Mikä Höyhtyän Välke? Viitattu 9.11.2017,
<http://lintulampi.net/mika-hoyhtyan-valke/>.

Mäkelä, M. 2002. Satuseikkailu kirjastossa. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.

Opetushallitus 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet. Viitattu 6.11.2017,

http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf.

Opetusministeriö 2003. Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma. Opetusministeriön julkaisuja 2003:29. Viitattu 13.11.2017,

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80470/opm29.pdf?sequence=1>.

Oulun kaupunki 2017a. Tietoa kirjastosta. Viitattu 8.11.2017,

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/tietoa-kirjastosta>.

Oulun kaupunki 2017b. Teuvo, Onneli ja Akseli. Viitattu 13.11.2017,

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/teuvo-onneli-ja-akseli>.

Oulun kaupunki 2017c. Lasten tapahtumat. Viitattu 9.11.2017,

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/lasten-tapahtumat>.

Oulun kaupunki 2017d. Satutuokiot. Viitattu 8.11.2017,

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/satutuokiot>.

Oulun kaupunki 2017e. Kaukovainion kirjasto. Viitattu 9.11.2017,

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/kaukovainion-kirjasto>.

Oulun kaupunki 2017f. International parent & baby club. Viitattu 9.11.2017,

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/international-parent-and-baby-club>.

Outi-kirjastot 2017. OUTI-verkkokirjastot. Viitattu 8.11.2017,

<https://koha.outikirjastot.fi/>.

Rantakari, E. & Teinilä, L. 1978. Lastenkirjastojen työmuodot. Teoksessa A-M. Hintikka (toim.)

Lastenkirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 48–67.

Rantala, K. 2014. Narratiivisuus musiikkikasvatuksessa: Tapaustutkimus musiikkileikkikoulupedagogiikasta. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Salonen, K. 1978. Katsaus lastenkirjastotoiminnan kehitykseen. Teoksessa A-M. Hintikka (toim.)
Lastenkirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 7–35.

Kyselylomake

Kysely Oulun kirjastojen lastenpalveluista alle kouluikäisten vanhemmille

Lapsenne ikä/iät _____

Mitä lapsille tarkoitettuja kirjastopalveluita olette käyttäneet?

 Satutuokiot Pöytäteatteri Lorutuokiot Tukiviitotut satutunnit Muskari Nukketeatteri Englanninkieliset satutunnit International parent and baby club

Muu, mikä _____

Kuinka tyytyväinen olette ollut kirjaston lapsille tarjoamiin palveluihin?

Ympyröikää sopivin vaihtoehto. Vastaathan kaikkiin kohtiin.

	erittäin tyytymätön	jonkin verran tyytymätön	en osaa sanoa	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	en ole kuullut palvelusta
Satutuokiot	1	2	3	4	5	6
Lorutuokiot	1	2	3	4	5	6
Muskari	1	2	3	4	5	6
Nukketeatteri	1	2	3	4	5	6
Tukiviitotut satutunnit	1	2	3	4	5	6
Englanninkieliset satutunnit	1	2	3	4	5	6
Pöytäteatteri	1	2	3	4	5	6
International parent and baby club	1	2	3	4	5	6

Kyselylomake

Olisitteko kiinnostunut saamaan seuraavanlaisia lapselle tarkoitettuja palveluita Oulun kirjastoihin?

Ympyröikää sopivin vaihtoehto. Vastaathan kaikkiin kohtiin.

	En ole lainkaan kiinnostunut	Kiinnostukseni on vähäistä	En osaa sanoa	Olen jonkin verran kiinnostunut	Olen erittäin kiinnostunut
Sanaleikkihetki	1	2	3	4	5
Vauvakino	1	2	3	4	5
Lasten legopäivä	1	2	3	4	5
Satuhieronta	1	2	3	4	5
Iltasatutunti	1	2	3	4	5
Satunäytelmä	1	2	3	4	5
Kansainvälinen lorutuokio	1	2	3	4	5

Jokin muu, mikä _____